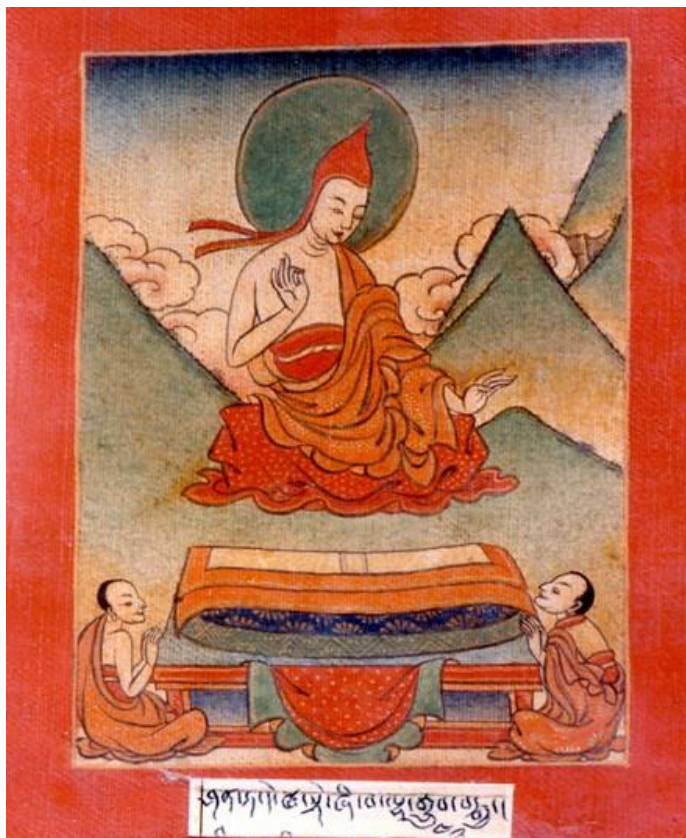

SAMYE

ความลับของจิต

ภาพ: จากความอนุเคราะห์ของเว็บไซต์ [Himalayan Art Resources](https://www.himalayanart.com/)

สวัสดีกัลยาณมิตรทั้งใกล้และไกล

ข้าพเจ้าหวังว่าเมื่อท่านได้อ่านสาสน์ฉบับนี้ ท่านก็คงจะสบายดี มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสุขเหมือนเช่นเคย วันนี้เป็นวันที่ระลึกปรมจารย์ปัทมสมภพที่เรียกว่า เตรล-ดา เซจู (วันที่ 10 ของเดือน 6) อันเป็นมงคลอย่างยิ่งเนื่องจากตรงกับเดือนวอก วันนี้มีการเฉลิมฉลองวันประสูติของปรมจารย์ปัทมสมภพในนามคุรุ โซเก้ โตร์เจ ผู้ประสูติในดอกบัวบานกลางทะเลสาบชนโกศะ หลังจากนั้นท่านก็ได้หมุนพระธรรมจักรให้พระทากินีแห่งทวีป

ในวันอันเป็นมงคลนี้ ข้าพเจ้าขอแบ่งปันบทประพันธ์อันลึกซึ้ง 4 โศลกจากบทที่ 5 ว่าด้วยการพินิจใคร่ครวญ
ของท่านศานติเทวะ เรื่อง *วิถีแห่งโพธิสัตว์ (โพธิจรยาวตาร)* ซึ่งเป็นตำรามหายานที่มีความสำคัญ

บทแรก

การสวดสาธยายและตบะหึ่งปวง
แม้จะปฏิบัติมาแสนนาน
แต่หากปฏิบัติด้วยใจไขว่เขวแล้ว
ก็ไร้ประโยชน์ ผู้รู้ความเป็นเช่นนั้น (ความจริง) กล่าวไว้ดังนี้ฯ (16)

ดังที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ การไม่ฟุ้งซ่านไปในกิจกรรมต่างๆ เป็นเรื่องสำคัญ เราจำเป็นต้องเปลี่ยนนิสัย
แบบเด็กๆ ของจิต และนำจิตมาเน้นที่ธรรมะแทน และการปฏิบัติใดก็ตามที่เราทำ ความมั่นคงสม่ำเสมอและ
ความแน่วแน่มั่นเป็นกุญแจสำคัญ

บุคคลผู้ไม่พินิจใคร่ครวญ
แม้ว่าจะฟังคำสอน ตรีกตรอง หรือปฏิบัติภาวนา
สิ่งที่เรียนมาก็ไม่ดำรงอยู่ในความทรงจำ
ดั่งน้ำไหลออกจากภาชนะก้นรั่วฯ (25)

การพินิจใคร่ครวญเป็นคุณสมบัติที่ทำให้เราสามารถตรวจสอบจิตใจของเราเอง สังเกตเห็นว่าเราฟุ้งซ่าน
หรือไม่ และเรากำลังทำสมาธิจริงหรือไม่ สติคือการระลึกถึงสิ่งที่ควรทำและสิ่งที่ไม่ควรทำ ทั้งสองอย่างนี้
สำคัญมาก แต่หากปราศจากการพินิจใคร่ครวญ เราก็ไม่อาจก้าวหน้าได้ เนื่องจากเราจะไม่มีความรู้ที่จิตใจ
ของเรากำลังเป็นอย่างไร

ผู้ที่ถูกโรคร้ายรบกวน
ย่อมไม่มีเรี่ยวแรงทำกรงาน
เช่นเดียวกัน จิตที่ถูกความหลงผิดรบกวน
ก็ไม่มีพลังจะทำสิ่งใดๆ (24)

เมื่อเราฟังชาน ไม่มีสติ หรือขาดการพิจารณาใคร่ครวญ เราก็ไร้พลังอำนาจ และนี่เป็นอุทาหรณ์สำหรับทุกคนบนโลกนี้ที่หลงทางอยู่ในความสับสนและไม่อาจทำอะไรให้สำเร็จได้ เพราะเขาไม่ได้ตระหนักถึงมันเลยด้วยซ้ำ นั่นเป็นเหตุผลที่ข้าพเจ้าอยากจะเตือนทุกท่านให้ตื่นตัวและอย่ามัวติดบอดไปด้วยสับสน

ผู้ที่ไม่เข้าใจสิ่งสำคัญที่สุดของปรากฏการณ์

คือความลับของจิตนี้

แม้ปรารถนาความสุขและความสิ้นทุกข์

ก็ยอมเวียนว่ายอยู่อย่างไร้จุดหมาย ไร้ประโยชน์ฯ (17)

จุดสำคัญของธรรมะคือการรู้ความลับของจิต สิ่งนี้นำมาซึ่งการเข้าใจจิต รู้วิธีที่จะรักษาจิตไม่ให้ฟังชานวิธีพิจารณาใคร่ครวญฝึกจิตให้สงบ และวิธีที่จะแปรเปลี่ยนจิตผ่านการฝึกฝน ถ้าไม่รู้ความลับของจิต แม้จะปรารถนาความสุขและการดับทุกข์ ท่านก็จะไม่มีความสุขและไม่อาจจัดทุกข์ได้ ในการบรรลุความสุขที่แท้จริง ท่านต้องแปรเปลี่ยนจิตและรู้ความลับของจิต นี่คือความหมายที่แท้จริงของพระสัทธรรม เมื่อไม่ล่วงรู้ความลับของจิต ย่อมไม่อาจรู้ธรรมะได้

ฉะนั้น เนื่องในวันที่ระลึกปรมาจารย์ปัทมสมภพนี้ เราทั้งหลายจำเป็นต้องเรียนรู้ความลับของจิต นี่คือสิ่งที่หมายถึงการเรียนรู้พระสัทธรรม คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นแสงสว่างที่ส่องไปยังความลับของจิต เผยให้เห็นว่าจิตคืออะไร แปรเปลี่ยนได้อย่างไร และแก่นสารของมันคืออะไร ไม่มีสิ่งอื่นใดนอกจากแสงแห่งพุทธธรรมที่มีให้เราไขความลับเหล่านี้ จิตอาจอยู่กับเราตลอดเวลา แต่เนื่องจากเราตรึงตรอยู่ในความมืดมิดสับสน เราจึงไม่อาจมองเห็นหรือเข้าใจมันได้ เพื่อการนี้เราต้องการพระสัทธรรม นั่นคือเหตุที่เรากล่าวว่า พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงความเมตตาอันยิ่งใหญ่ที่สุดแก่เรา

วันนี้เป็นโอกาสที่เราจะระลึกถึงความเมตตาของพระพุทธเจ้า ตามมาด้วยท่านปรมาจารย์ปัทมสมภพ หากปราศจากท่าน มนตรยานก็คงไม่อยู่มาจนถึงทุกวันนี้ และบรรดาครูหลักและครูในสายการปฏิบัติทั้งหลายที่ถ่ายทอดพระสัทธรรมลงมาถึงเรา ข้าพเจ้าจึงขอมอบบทประพันธ์ทั้งสี่โคลงของท่านศานติเทวะให้แก่ท่านทั้งหลาย

ด้วยความรักความเมตตา และสวดอธิษฐานให้

สัพพะมังคะลัง (ขอมงคลทั้งปวงจงบังเกิดมี)

พักชก รินโปเช

หมายเหตุ: บทประพันธ์ในสาสน์ภาษาอังกฤษคัดมาจาก *Shantideva, The Way of the Bodhisattva* (revised edition), transl. Padmakara Translation Group (Boston and London: Shambala, 2011) และแปลเป็นภาษาไทยโดย Rangjung Yeshe Thailand Vajrayana School